

ทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก (pre-emergence)
และหลังงอก (post-emergence) ในสับปะรด

Efficiency of pre- and post-emergence herbicides for controlling weeds in pineapple plantation

นายสิริชัย สาธุวิจารณ์^{๑/}
นางจรรยา มณีโชติ^{๑/}

นางสาวมัลลิกา นวลแก้ว^{๒/}
นางสาววนิดา ธารถวิล^{๑/}

บทคัดย่อ

การทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอกและหลังงอกในสับปะรด เพื่อหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพควบคุมวัชพืช ประหยัด ปลอดภัย ลดต้นทุน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิตสับปะรด ดำเนินการทดลองระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๕ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี กรมวิชาการเกษตร จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ๒ การทดลอง คือ ๑) การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน ๔ ซ้ำ มี ๑๐ กรรมวิธี ได้แก่ การพ่นสารกำจัดวัชพืช tebuthiuron+pendimethalin, flumioxazin, pendimethalin+diuron, hexazinone/diuron, alachlor+diuron, pendimethalin+dimethenamid และ tebuthiuron+ oxyfluorfen อัตรา ๑๒๕+๑๖๕, ๒๐, ๑๖๕+๓๒๐, ๖๐๐, ๓๒๐+๓๒๐, ๑๖๕+๒๒๕ และ ๑๒๕+๒๔ กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตามลำดับ ก่อนการปลูกสับปะรด และการพ่นสารกำจัดวัชพืช metribuzin และ bromacil+diuron อัตรา ๑๔๐ และ ๕๖๐+๕๖๐ กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตามลำดับ หลังจากปลูกสับปะรด และกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ผลการทดลอง พบว่า ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก ที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+diuron สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี และสารกำจัดวัชพืชไม่เป็นพิษต่อสับปะรด วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้าตีนนก (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.) หญ้าขนเล็ก (*Brachiaria distachya* Stapf.) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.) ๒) การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน ๔ ซ้ำ มี ๑๐ กรรมวิธี คือ การพ่นสารกำจัดวัชพืช ametryn, ametryn, bromacil, bromacil, bromacil+ametryn, bromacil+diuron, bromacil+atrazine, bromacil+diuron+ametryn และ diuron+ametryn อัตรา ๕๑๒, ๔๐๐, ๕๕๐, ๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐+๔๐๐ และ ๔๐๐+๔๐๐ กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามลำดับ และกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ผลการทดลอง พบว่า ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก ที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+atrazine และ bromacil+diuron+ametryn สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี และสารกำจัดวัชพืชไม่เป็นพิษต่อสับปะรด วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้ากีนี่ (*Panicum maximum*) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) ครามขน (*Indigofera hirsute* L.) สาบม่วง (*Praxelis clematidea* R.M. King) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.)

^{๑/} สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

^{๒/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี

๖. คำนำ

สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญพืชหนึ่งของประเทศไทย ในปี พ. ศ. ๒๕๕๒ มีพื้นที่เก็บเกี่ยว จำนวน ๕๖๗,๐๐๐ ไร่ ผลผลิต ๑.๘๘ ล้านตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๒) ปัจจุบันการปลูกสับปะรดของเกษตรกรต้องประสบปัญหาด้านการจัดการวัชพืชและโรคพืช เนื่องจากการใช้สารกำจัดวัชพืชชนิดเดิมติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้วัชพืชสามารถปรับตัวได้ และการใช้หน่อสับปะรดที่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคพืช เช่น โรคเหี่ยวสับปะรด ส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิตสับปะรด

วัชพืชเป็นตัวแย่งปัจจัยการเจริญเติบโตและเป็นอาศัยของแมลงศัตรูพืช เนื่องจากสับปะรดเป็นพืชที่เจริญเติบโตช้าในระยะแรก จึงเป็นพืชที่มีศักยภาพด้อยในการแข่งขันกับวัชพืช จึงจำเป็นต้องกำจัดวัชพืชในช่วงเวลาดังกล่าว เกลียวพันธ์ และคณะ (๒๕๔๔) รายงานว่า ในแหล่งปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย เพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปของภาคตะวันออก หากไม่กำจัดวัชพืชทำให้สูญเสียผลผลิตประมาณ ๖๔.๓-๘๐.๘ เปอร์เซ็นต์ ความสูญเสียผลผลิตขึ้นกับชนิดวัชพืช ความหนาแน่น และองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความชื้น ปริมาณฝน หากปัจจัยเพื่อการเจริญเติบโตของพืชมีความเหมาะสมมาก ย่อมมีผลดีต่อการเจริญเติบโตของวัชพืช Neito และคณะ (๑๙๖๘) และประเสริฐ (๒๕๑๖) พบว่า ช่วงเวลาการแข่งขันของวัชพืชไม่ควรเกิน ๒ เดือนแรก และช่วงเวลาปลอดวัชพืช คือ ๔ เดือนแรก จึงไม่เกิดความสูญเสียผลผลิตถึงระดับเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกลียวพันธ์ และคณะ (๒๕๔๕) พบว่า วัชพืชใบกว้างและเถาเลื้อย ทำให้การเจริญเติบโตของสับปะรดลดลง ๑๙.๘ เปอร์เซ็นต์ ผลผลิตเสียหาย ๕๕.๘ เปอร์เซ็นต์

ในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา เกษตรกรใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น โบรมาซิล ไดยูรอน และ อะมีพรีน สำหรับกำจัดวัชพืชซึ่งสารเหล่านี้ใช้ได้ผลดี แต่ในระยะ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา เริ่มมีรายงานการระบาดของวัชพืชบางชนิด เช่น หญ้าตีนติด (*Brachiaria reptans*) หญ้าดอกขาวไร่ (*Leptochloa filiformis*) หญ้ากินนี (*Panicum maximum*) สาบแรังสาบกา (*Ageratum conyzoides*) สาบม่วง (*Praxelis clematidea*) และผักเบี้ยหิน (*Trianthema portulacastrum*) ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้บางพื้นที่ได้รับความเสียหาย เช่นในปี ๒๕๕๑ มีการระบาดของสาบม่วง (*Praxelis clematidea*) ในจังหวัดอุทัยธานี เป็นพื้นที่ประมาณ ๑๘,๐๐๐ ไร่ ซึ่งสารกำจัดวัชพืชดังกล่าวมีกลไกการเข้าทำลายพืชเหมือนกัน คือ ยับยั้งกระบวนการสังเคราะห์แสง ที่ระบบสังเคราะห์แสงที่ ๒ (Photosystem II inhibitors) ซึ่งปัจจุบันมีรายงานว่าวัชพืช ๖๐ ชนิด ด้านทานสารในกลุ่มนี้ (Heap, ๒๐๐๙) แต่ยังมีสารกำจัดวัชพืชอีกหลายชนิดที่สามารถใช้กำจัดวัชพืชในสับปะรดได้ดีและมีกลไกการเข้าทำลายพืชแตกต่างจากสารเหล่านี้

การที่มีวัชพืชระบาดรุนแรงในหลายพื้นที่ อาจเนื่องมาจากสารกำจัดวัชพืชที่เกษตรกรใช้อยู่ไม่ได้ผล อาจเกิดการต้านทานสารกำจัดวัชพืชในกลุ่มดังกล่าว ดังนั้น การทดลองศึกษาสารกำจัดวัชพืชชนิดใหม่ที่มีกลไกการเข้าทำลายต่างออกไป จึงมีความจำเป็น เพื่อเป็นตัวเลือกให้เกษตรกรใช้สำหรับป้องกันการระบาดของวัชพืชเหล่านั้น ที่อาจเกิดความต้านทานต่อสารกำจัดวัชพืชเดิม และยังเป็นสารกำจัดวัชพืชที่เป็นแหล่งอาศัยของเพลี้ยแป้ง พาหะของไวรัสโรคเหี่ยวสับปะรดได้อีกทางหนึ่งด้วย

๗. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

๑. การพ่นสารกำจัดวัชพืช tebuthiuron ๕๐% SC, pendimethalin ๓๓% EC, pyroxasulfone ๘๕% WDG, flumioxazin ๕๐% WP, indazifam ๕๐% SC, hexaxinone/diuron ๖๐% WG, alachlor ๔๘% EC, diuron ๘๐% WP, dimethenamid ๕๐% EC, oxyfluorfen ๔๘% SC, metribuzin ๗๐% WP, bromacil ๘๐% WP, ametryn ๘๐% WG, bromacil ๘๐% WP และ atrazine ๘๐% WP

๒. สารป้องกันเชื้อรา (fosetyl-aluminium ๘๐% WP)

๓. นอ์พันธุ์สับประรด พันธ์ปัดตาเวีย
๔. เครื่องพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง
๕. ไม้ปักแปลง ฤกษ์กระดาศ ฤกษ์ตาข่าย

- วิธีการ

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก

วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน ๔ ซ้ำ มี ๑๐ กรรมวิธี ได้แก่ การพ่นสารกำจัดวัชพืช tebuthiuron+pendimethalin, flumioxazin, pendimethalin+diuron, hexaxinone/diuron, alachlor+diuron, pendimethalin+dimethenamid และ tebuthiuron+oxyfluorfen อัตรา ๑๒๕+๑๖๕, ๒๐, ๑๖๕+๓๒๐, ๖๐๐, ๓๒๐+๓๒๐, ๑๖๕+๒๒๕ และ ๑๒๕+๒๔ กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตามลำดับ ก่อนการปลูก สับประรด และการพ่นสารกำจัดวัชพืช metribuzin และ bromacil+diuron อัตรา ๑๔๐ และ ๕๖๐+๕๖๐ กรัม สารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตามลำดับ หลังจากปลูกสับประรด และกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (untreated control: UTC)

การปลูกและดูแลรักษา ไถแปลงตากดินให้แห้ง พรวนดิน และคัดเศษวัชพืชออก เตรียมแปลงทดลอง ย่อยขนาด ๖x๖ เมตร ปลูกสับประรดพันธ์ปัดตาเวีย แบบแถวคู่ ระยะปลูก ๒๕x๕๐x๑๐๐ เซนติเมตร โดยชุบหน่อ ด้วยสารป้องกันเชื้อรา (fosetyl-aluminium ๘๐% WP) สาเหตุโรคเน่าก่อนปลูก

พ่นสารกำจัดวัชพืชตามกรรมวิธี ใช้เครื่องพ่นสารแบบสับโยกสะพายหลัง ประกอบหัวพ่นแบบพัด ปริมาณ น้ำ ๖๐-๘๐ ลิตร/ไร่

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก

วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน ๔ ซ้ำ มี ๑๐ กรรมวิธี คือ การพ่นสารกำจัดวัชพืช ametryn, ametryn, bromacil, bromacil, bromacil+ametryn, bromacil+diuron, bromacil+atrazine, bromacil+diuron+ametryn และ diuron+ametryn อัตรา ๕๑๒, ๔๐๐, ๕๕๐, ๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐, ๔๐๐+๔๐๐+๔๐๐ และ ๔๐๐+๔๐๐ กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามลำดับ และกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (untreated control: UTC)

การปลูกและดูแลรักษา ไถแปลงตากดินให้แห้ง พรวนดิน และคัดเศษวัชพืชออก เตรียมแปลงทดลอง ย่อยขนาด ๖x๖ เมตร ปลูกสับประรดพันธ์ปัดตาเวีย แบบแถวคู่ ระยะปลูก ๒๕x๕๐x๑๐๐ เซนติเมตร โดยชุบหน่อ ด้วยสารป้องกันเชื้อรา (fosetyl-aluminium ๘๐% WP) สาเหตุโรคเน่าก่อนปลูก

พ่นสารกำจัดวัชพืชตามกรรมวิธี เมื่อวัชพืชสูงประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ใช้เครื่องพ่นสารแบบสับโยก สะพายหลัง ประกอบหัวพ่นแบบพัด ปริมาณน้ำ ๖๐-๘๐ ลิตร/ไร่

การบันทึกข้อมูล

๑. ประสิทธิภาพการควบคุม: ให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ ๐-๑๐ ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ โดย ๐ = ควบคุมไม่ได้ ๑-๓ = ควบคุมได้เล็กน้อย ๔-๖ = ควบคุมได้ปานกลาง ๗-๙ = ควบคุมได้ดี และ ๑๐ = ควบคุมได้สมบูรณ์ บันทึกข้อมูล ๒ ครั้ง ที่ระยะ ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช แยกวัชพืชเป็น ชนิด ประเภทวัชพืชใบแคบวงศ์หญ้า ประเภทใบกว้าง และประเภทกก

๒. ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก: ให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตา ตามระบบ ๐-๑๐ ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ โดย ๐ = ไม่เป็นพิษ ๑-๓ = เป็นพิษเล็กน้อย ๔-๖ = เป็นพิษปานกลาง ๗-๙ = เป็นพิษรุนแรง และ ๑๐ = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ๓ ครั้ง ที่ระยะ ๑๕, ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

๓. จำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช: สุ่มเก็บตัวอย่าง จำแนกชนิดและประเภทวัชพืช บันทึกจำนวนและน้ำหนักแห้งวัชพืชจากทุกกรรมวิธี ๆ ละ ๔ จุด แต่ละจุดมีขนาด ๐.๕x๐.๕ เมตร ที่ระยะ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช โดยแยกเป็นชนิด ประเภทวัชพืชใบแคบวงศ์หญ้า ประเภทใบกว้าง และประเภทกก

- เวลาและสถานที่

ดำเนินการทดลองระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ – กันยายน ๒๕๕๕ ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๘. ผลการทดลองและวิจารณ์

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก

จากการสุ่มตัวอย่างวัชพืช ที่ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช กรรมวิธีที่ไม่กำจัดวัชพืช พบวัชพืชจำนวน ๒๔๕ ต้น/ตารางเมตร ประกอบด้วยวัชพืชประเภทใบแคบ ได้แก่ หญ้าตีนนก หญ้าขนเล็ก หญ้าปากควาย และผักปลาบ จำนวน ๑๗, ๔๓, ๑๐๓ และ ๗ ต้น คิดเป็น ๖.๙, ๑๗.๖, ๔๒.๐ และ ๒.๙ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ วัชพืชประเภทใบกว้าง ได้แก่ สาบม่วง ผักยาง ถั่วลิสงนา สะอึก และหญ้าท่าพระ จำนวน ๔, ๖๓, ๔, ๒ และ ๒ ต้น คิดเป็น ๑.๖, ๒๕.๗, ๑.๖, ๐.๘ และ ๐.๘ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑)

จากการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อสับปะรด ที่ระยะ ๑๕, ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า ที่ระยะ ๑๕ และ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+diuron สับปะรดแสดงอาการเป็นพิษเล็กน้อย ส่วนกรรมวิธีอื่น ๆ สับปะรดไม่แสดงอาการเป็นพิษ (ตารางที่ ๒)

ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+diuron สามารถควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ การพ่นสารกำจัดวัชพืช tebuthiuron+pendimethalin, flumioxazin, hexaxinone/diuron, alachlor+diuron, pendimethalin+dimethenamid, tebuthiuron+oxyfluorfen และ metribuzin สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี ที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+diuron สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี ส่วนกรรมวิธีอื่น ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชลดลง (ตารางที่ ๓) วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้าตีนนก (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.) หญ้าขนเล็ก (*Brachiaria distachya* Stapf.) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.)

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก

จากการสุ่มตัวอย่างวัชพืช ที่ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช กรรมวิธีที่ไม่กำจัดวัชพืช พบวัชพืชจำนวน ๑๗๕ ต้น/ตารางเมตร ประกอบด้วยวัชพืชประเภทใบแคบ ได้แก่ หญ้าตีนนก หญ้าปากควาย หญ้ากีนี และผักปลาบ จำนวน ๙, ๔๐, ๕๕ และ ๕ ต้น คิดเป็น ๕.๑, ๒๒.๙, ๓๑.๔ และ ๒.๙ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ วัชพืชประเภทใบกว้าง ได้แก่ ผักยาง ถั่วลิสงนา ครามขน กระเพราผี และสาบม่วง จำนวน ๑๖, ๑, ๑๗, ๘ และ ๒๑ ต้น คิดเป็น ๙.๑, ๐.๖, ๙.๗, ๔.๖ และ ๑๒.๐ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ วัชพืชประเภทกก ได้แก่ กกทราย จำนวน ๓ ต้น คิดเป็น ๑.๗ เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ ๔)

จากการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อสับปะรด ที่ระยะ ๑๕, ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า ที่ระยะ ๑๕ และ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืชทุกชนิดสับปะรดแสดงอาการเป็นพิษเล็กน้อย และที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืชทุกกรรมวิธี สับปะรดไม่แสดงอาการเป็นพิษ (ตารางที่ ๕)

ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil อัตรา ๕๕๐ กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่, bromacil+ametryn, bromacil+diuron, bromacil+atrazine และ bromacil+diuron+ametryn สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี ส่วนที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+atrazine และ bromacil+diuron+ametryn สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี รองลงมา คือ การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+ametryn และ bromacil+diuron สามารถควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง (ตารางที่ ๖) วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้ากีนี่ (*Panicum maximum*) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) ครามขน (*Indigofera hirsute* L.) สาบม่วง (*Praxelis clematidea* R.M. King) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.)

๙. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

๑. ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก ที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+diuron สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี และสารกำจัดวัชพืชไม่เป็นพิษต่อสับปะรด วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้าตีนนก (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.) หญ้าขนเล็ก (*Brachiaria distachya* Stapf.) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.)

๒. ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก ที่ระยะ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช bromacil+atrazine และ bromacil+diuron+ametryn สามารถควบคุมวัชพืชได้ดี และสารกำจัดวัชพืชไม่เป็นพิษต่อสับปะรด วัชพืชหลักที่สามารถควบคุมได้ คือ หญ้ากีนี่ (*Panicum maximum*) หญ้าปากควาย (*Dactyloctenium aegyptium* L.) ครามขน (*Indigofera hirsute* L.) สาบม่วง (*Praxelis clematidea* R.M. King) และ ผักยาง (*Euphorbia heterophylla* L.)

๑๐. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการทดลองไปปรับใช้กับการจัดการวัชพืชประเภทก่อนงอกและหลังงอกในแปลงผลิตสับปะรดของเกษตรกร

๑๑. คำขอบคุณ (ถ้ามี)

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ นายदनัย นาคประเสริฐ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์พื้นที่ทดลอง ตลอดจนอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ทำให้การทดลองเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๑๒. เอกสารอ้างอิง

เกลียวพันธ์ สุวรรณรักษ์ เสริมศิริ คงแสงดาว และศศิธร วสุนันต์. ๒๕๔๔. พัฒนาริธีใช้และวิจัยผลตกค้างของสารกำจัดวัชพืชในสับปะรด. หน้า ๗๒-๗๙ ใน: รายงานผลงานวิจัย ประจำปี ๒๕๔๔. กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช กรมวิชาการเกษตร.

เกลียวพันธ์ สุวรรณรักษ์ ไพบูลย์ ฐัจจำ และเสริมศิริ คงแสงดาว. ๒๕๔๕. การควบคุมสะอึกดอกขาวเล็ก *Ipomoea obscura* (L.) KG. ในสับปะรดด้วยสารกำจัดวัชพืช. หน้า ๗๗-๘๓. ใน: รายงานการประชุมวิชาการกองพฤกษศาสตร์และวัชพืช กรมวิชาการเกษตร ๑๕-๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ พาวิลเลียน ริมน้ำ รัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร.

ประเสริฐ ชิตพงศ์. ๒๕๑๖. การวิจัยวัชพืชในสับปะรด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพืชไร่. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. ๑๐๐ หน้า.

สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี ๒๕๕๒. สำนักงานสถิติการเกษตร, กรุงเทพฯ. ๒๐๕ หน้า.

Heap, I. ๒๐๐๙. International Suvey of Herbicide Resisiatnt Weeds. [Online]. Available.

<http://www.weedscience.com> (January ๑๒, ๒๐๑๑)

Neito, J., M.A. Brando and J.T. Gonzales. ๑๙๖๘. Critical period of crop growth cycle for competition from weed. PANS ๑๔(๒): ๑๕๙-๑๖๖.

๑๓. ภาคผนวก

ตารางที่ ๑ ชนิดและปริมาณของวัชพืชที่พบในกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ที่ระยะ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก)

ชนิดวัชพืช	จำนวนวัชพืช (ต้น/ตารางเมตร)	เปอร์เซ็นต์
หญ้าตีนนก (<i>Digitaria sanguinalis</i> (L.). Scop.)	๑๗	๖.๙
หญ้าขนเล็ก (<i>Brachiaria distachya</i> Stapf.)	๔๓	๑๗.๖
หญ้าปากควาย (<i>Dactyloctenium aegyptium</i> L.)	๑๐๓	๔๒.๐
ผักปลาบ (<i>Commelina benghalensis</i> L.)	๗	๒.๙
สาบม่วง (<i>Praxelis clematidea</i> R.M. King)	๔	๑.๖
ผักยาง (<i>Euphorbia heterophylla</i> L.)	๖๓	๒๕.๗
ถั่วลิสงนา (<i>Alysicarpus vaginalis</i> L.)	๔	๑.๖
สะอึก (<i>Ipomoea gracillis</i> R. Br.)	๒	๐.๘
หญ้าท่าพระ (<i>Richardia brasiliensis</i> Gomez.)	๒	๐.๘
รวม	๒๔๕	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒ ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อสับปะรด จากการประเมินด้วยสายตาที่ระยะ ๑๕, ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก)

กรรมวิธี	อัตรา (กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่)	จำนวนวันหลังพ่นสาร (วัน)		
		๑๕	๓๐	๖๐

tebuthiuron+pendimethalin	๑๒๕+๑๖๕	๐	๐	๐
fumioxazin	๒๐	๐	๐	๐
hexaxinone/diuron	๖๐๐	๐	๐	๐
alachlor+diuron	๓๒๐+๓๒๐	๐	๐	๐
pendimethalin+dimethenamid	๑๖๕+๒๒๕	๐	๐	๐
tebuthiuron+oxyfluorfen	๑๒๕+๒๔	๐	๐	๐
pendimethalin+diuron	๑๖๕+๓๒๐	๐	๐	๐
metribuzin	๑๔๐	๐	๐	๐
bromacil+diuron	๕๖๐+๕๖๐	๑	๑	๐
UTC	-	๐	๐	๐

หมายเหตุ: ๐ = ไม่เป็นพิษ ๑-๓ = เป็นพิษเล็กน้อย ๔-๖ = เป็นพิษปานกลาง ๗-๙ = เป็นพิษรุนแรง และ ๑๐ = พิษปลุกตาย

ตารางที่ ๓ ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืช โดยรวมจากการประเมินด้วยสายตา ที่ระยะ ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก)

กรรมวิธี	อัตรา (กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่)	จำนวนวันหลังพ่นสาร (วัน)	
		๓๐	๖๐
tebuthiuron+pendimethalin	๑๒๕+๑๖๕	๙.๕	๔.๓
flumioxazin	๒๐	๙.๑	๑.๕
hexaxinone/diuron	๖๐๐	๙.๗	๔.๔
alachlor+diuron	๓๒๐+๓๒๐	๘.๐	๓.๑
pendimethalin+dimethenamid	๑๖๕+๒๒๕	๕.๕	๑.๐

tebuthiuron+oxyfluorfen	๑๒๕+๒๔	๘.๖	๓.๑
pendimethalin+diuron	๑๖๕+๓๒๐	๗.๐	๑.๖
metribuzin	๑๔๐	๙.๖	๓.๑
bromacil+diuron	๕๖๐+๕๖๐	๑๐.๐	๙.๗
UTC	-	๐.๐	๐.๐

หมายเหตุ: ๐ = ควบคุมไม่ได้ ๑-๓ = ควบคุมได้เล็กน้อย ๔-๖ = ควบคุมได้ปานกลาง ๗-๙ = ควบคุมได้ดี และ ๑๐ = ควบคุมได้สมบูรณ์

ตารางที่ ๔ ชนิดและปริมาณของวัชพืชที่พบในกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ที่ระยะ ๓๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังออก)

ชนิดวัชพืช	จำนวนวัชพืช (ต้น/ตารางเมตร)	เปอร์เซ็นต์
หญ้าตีนนก (<i>Digitaria sanguinalis</i> (L.). Scop.)	๙	๕.๑
หญ้าปากควาย (<i>Dactyloctenium aegyptium</i> L.)	๔๐	๒๒.๙
หญ้ากิมนี้ (<i>Panicum maximum</i> Jacq.)	๕๕	๓๑.๔
ผักปลาบ (<i>Commelina benghalensis</i> L.)	๕	๒.๙
ผักยาง (<i>Euphorbia heterophylla</i> L.)	๑๖	๙.๑
ถั่วลิสงนา (<i>Alysicarpus vaginalis</i> L.)	๑	๐.๖
ครามขน (<i>Indigofera hirsute</i> L.)	๑๗	๙.๗
กระเพราผี (<i>Hyptis suaveolens</i> L.)	๘	๔.๖
สาบม่วง (<i>Praxelis clematidea</i> R.M. King)	๒๑	๑๒.๐
กกทราย (<i>Cyperus iria</i> L.)	๓	๑.๗

รวม	๑๗๕	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๕ ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อสับปะรด จากการประเมินด้วยสายตาที่ระยะ ๑๕, ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังออก)

กรรมวิธี	อัตรา (กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่)	จำนวนวันหลังพ่นสาร (วัน)		
		๑๕	๓๐	๖๐
ametryn	๕๑๒	๑	๑	๐
ametryn	๔๐๐	๑	๑	๐
bromacil	๕๕๐	๑	๑	๐
bromacil	๔๐๐	๑	๑	๐
bromacil+ametryn	๔๐๐+๔๐๐	๑	๑	๐
bromacil+diuron	๔๐๐+๔๐๐	๑	๑	๐
bromacil+atrazine	๔๐๐+๔๐๐	๑	๑	๐
bromacil+diuron+ametryn	๔๐๐+๔๐๐+๔๐๐	๑	๑	๐
diuron+ametryn	๔๐๐+๔๐๐	๑	๑	๐
UTC	-	๐	๐	๐

หมายเหตุ: ๐ = ไม่เป็นพิษ ๑-๓ = เป็นพิษเล็กน้อย ๔-๖ = เป็นพิษปานกลาง ๗-๙ = เป็นพิษรุนแรง และ ๑๐ = พืชปลุกตาย

ตารางที่ ๖ ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืช โดยรวมจากการประเมินด้วยสายตา ที่ระยะ ๓๐ และ ๖๐ วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังงอก)

กรรมวิธี	อัตรา (กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่)	จำนวนวันหลังพ่นสาร (วัน)	
		๓๐	๖๐
ametryn	๕๑๒	๐.๕	๐.๐
ametryn	๔๐๐	๐.๒	๐.๐
bromacil	๕๕๐	๘.๘	๕.๕
bromacil	๔๐๐	๕.๖	๓.๐
bromacil+ametryn	๔๐๐+๔๐๐	๘.๗	๖.๐
bromacil+diuron	๔๐๐+๔๐๐	๗.๙	๖.๘
bromacil+atrazine	๔๐๐+๔๐๐	๘.๕	๗.๑
bromacil+diuron+ametryn	๔๐๐+๔๐๐+๔๐๐	๙.๑	๘.๐
diuron+ametryn	๔๐๐+๔๐๐	๔.๒	๑.๐
UTC	-	๐.๐	๐.๐

หมายเหตุ: ๐ = ควบคุมไม่ได้ ๑-๓ = ควบคุมได้เล็กน้อย ๔-๖ = ควบคุมได้ปานกลาง ๗-๙ = ควบคุมได้ดี และ ๑๐ = ควบคุมได้สมบูรณ์

